

عنوان مقاله:

تمایز فقه و اخلاق، تاملی در یک اشتباه تاریخی

محل انتشار:

فصلنامه حکمت اسلامی، دوره 7، شماره 24 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

حسین سوزنجی - دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه باقرالعلوم (ع)

خلاصه مقاله:

مسئله نسبت بین فقه و اخلاق و مرز بین این دو مدت هاست که مایه دل مشغولی برخی از اندیشمندان شده است. عده ای از تجددگرایان معتقدند که فقه عرصه را بر اخلاق تنگ کرده است. آنها به عنوان مسئولیت روشنفکری دینی در صدد هستند فقه را تابع اخلاق سکولار گردانند. اما به نظر می رسد فهم آنها از فقه و اخلاق و تمایز این دو، بر مفروضات قابل مناقشه ای تکیه کرده که اگر این فهم اصلاح شود، ناصواب و ناموفق بودن پروژه جایگزین سازی اخلاق به جای فقه آشکار می گردد. با مروری تاریخی می توان دریافت که تمایز این دو علم و بقای آنها در کنار هم، به خاطر تفاوت موضوع آن دو بوده است: موضوع یکی بحثی واقع گرایانه درباره اصلاح خصلت ها و ملکات نفسانی بوده و موضوع دیگری، بررسی اعتباراتی است که می خواهد بر رفتارهای ما حاکم شود. در مقاله حاضر نشان داده می شود که پیدایش تلقی اعتباری از ماهیت گزاره های اخلاقی از یک سو و عدم درک صحیح از مکانیسم اعتبارات شریعت از سوی دیگر، از زمینه های اصلی مطرح شدن پروژه جایگزین سازی اخلاق به جای فقه بوده است؛ و توجه به برخی از زوایای پیچیده اعتبارات شریعت، معلوم خواهد کرد که گزاره های تکلیفی فقه را منطقی نمی توان با اعتبارات بسیطی که با علم اخلاق غیر فضیلت گرای مدرن پیش رو می نهد، به چالش کشید.

کلمات کلیدی:

فقه، اخلاق، قانون، اعتبارات، شریعت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1981229>

